

Nr 181.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till vissa plankostnader m. m.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln, punkten 57, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till Bidrag till vissa plankostnader m. m. för budgetåret 1948/49 beräkna ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 227, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 23 april 1948, föreslagit riksdagen att under sjätte huvudtiteln för budgetåret 1948/49 anvisa, dels till Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m. ett förslagsanslag av 100 000 kronor, dels ock till Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

I den nya byggnadslagen, som trätt i kraft den 1 januari 1948, har förutsatts att statsbidrag skulle kunna utgå till kostnader för upprättande eller ändring av generalplan på landet (98 §), av byggnadsplan (111 §) samt av regionplan (132 §).

Efter därom av Kungl. Maj:t i proposition 1947: 245 framlagt förslag har riksdagen för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 100 000 kronor till Bidrag till vissa plankostnader m. m., avsett att användas för bidrag till kostnader för upprättande eller ändring av regionplaner.

Vad beträffar frågan om statsbidrag till kostnaderna för byggnads- och generalplaner erhöll kommittén för stadsplaneväsendets omorganisation den 11 april 1947 Kungl. Maj:ts uppdrag att överarbeta de förslag till statsbidragsgrunder, som i detta hänseende framlagts av stadsplaneutredningen 1942 (SOU 1945: 15). Kommittén har den 18 oktober 1947 inkommit med förslag i ämnet. Utlåtanden över förslaget ha avgivits av byggnadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret och samtliga länsstyrelser.

Kommittén har först till behandling upptagit frågan om täckandet av kostnaderna för upprättande och ändring av byggnadsplaner på landet och i stad samt för genomförande av byggnadsplaner och därefter frågan om kostnaderna för upprättande och ändring av stadsplaner på landet samt slutligen spørsmålet om kostnaderna för upprättande och ändring av generalplaner.

Bihang till riksdagens protokoll 1948. 6 saml. Nr 181—183.

Upprättande och ändring av byggnadsplaner. I 111 § av den nya *byggnads-lagen* stadgas, att kostnaden för upprättande eller ändring av byggnadsplan på landet skall till den del, den ej täckes av statsmedel, gäldas av kommunen i den mån det med hänsyn till dess intresse av planen och övriga omständigheter finnes skäligt. Återstoden skall fördelas mellan markägarna efter den areal byggnadsmark, som enligt planen tillkommer envar av dem, och med hänsyn jämväl till den bebyggelse, som planen medgiver dem. Föranleda särskilda omständigheter att vad sålunda skulle belöpa å viss markägare icke står i skäligt förhållande till den nytta han har av planen, skall beloppet jämkas samt kommunens och övriga markägares bidrag bestämmas med hänsyn härtill. Beslut om kostnadsfördelningen meddelas av länsstyrelsen. Jämlikt 76 § byggnadslagen äger Kungl. Maj:t förordna, att vad i nämnda lag med avseende å landet är stadgat om byggnadsplan skall tills vidare äga tillämpning inom visst område som hör till stad. De i byggnadslagen meddelade bestämmelserna för stad skola enligt 88 § samma lag äga motsvarande tillämpning för köping och kunna vidare jämlikt 90 § genom förordnande av Kungl. Maj:t göras tillämpliga även i fråga om tätare befolkad ort på landet.

I särskild proposition den 23 april 1948, nr 226, har föreslagits sådan ändring i 111 § byggnadslagen, att kommunen i första hand skall svara för plankostnaderna, i den mån ej bidrag enligt vad särskilt må vara stadgat utgår av statsmedel, samt att markägare skall vara skyldig att deltaga i kostnaderna endast försåvitt planen för honom medför avsevärd nytta.

De förut citerade föreskrifterna i 111 § byggnadslagen lämna icke någon anvisning om i vilka fall och med vilka belopp statsbidrag bör utgå.

För att få ett underlag för bedömningen av föreliggande spörsmål beträffande byggnadsplanerna har *kommittén för stadsplaneväsendets omorganisation* verkställt en beräkning av storleken av de med en byggnadsplans upprättande förenade kostnaderna och har därvid kommit till att den genomsnittliga kostnaden för en medelstor byggnadsplan (50 hektar) skulle uppgå till 5 800 kronor, därav 3 000 kronor för kartan och 2 800 kronor för planarbetet.

Enligt kommitténs mening bör statsbidragets syfte vara att stimulera upprättandet av byggnadsplaner. I vissa fall kunna emellertid, påpekar kommittén, omständigheterna vara sådana att statsunderstöd framstår som överflödigt. För en kommun med goda ekonomiska resurser skulle en nedsättning av kommunens kostnadsandel betyda föga ur stimulanssynpunkt, eftersom plankostnaderna sällan uppgå till mera betydande belopp. Kommittén anser därför, att kommuner med skatteunderlag av viss storlek eller, beträffande städer, med visst mera betydande innevånarantal böra uteslutas från statsbidrag. Därjämte framhåller kommittén, att det även i fråga om markägarna i många fall saknas anledning att bevilja vederbörande statsbidrag. Kommittén föreslår sålunda — av skäl som finnas närmare redovisade

i förenämnda proposition angående ändring i 111 § byggnadslagen — att statsbidrag icke skall komma markexploatör till godo.

Kommittén har funnit befogat, att statsbidraget till upprättande av byggnadsplaner differentieras efter resp. kommuners ekonomiska bärkraft. För att undvika en prövning av varje kommuns bidragsbehov föreslår kommittén, att bidraget graderas efter en viss skala. Såsom norm för graderingen bör enligt kommittén tagas kommunens skatteunderlag. Denna princip har av statsmakterna redan godkänts på andra områden där stat och kommun deltaga i kostnaderna, nämligen i fråga om byggnader för folkskoleväsendet, skolmältider samt folkpensioner. I anslutning till sina uttalanden i samband med behandlingen av frågan om införande av en fast bidragsprocent föreslår kommittén, att bidragets storlek begränsas till lägst 20 och högst 50 % av planutgifterna, sedan på markexploatör belöpande kostnadsandel frånräknats. Den föreslagna bidragsskalan skulle få följande utseende:

Antal skattekronor per innevånare		Statsbidragsprocent
	högst 4	50
över 4	» 8	40
» 8	» 12	30
» 12	» 20	20

Under erinran om att det beträffande ändring av gällande byggnadsplaner i byggnadslagen förutsatts, att samma regler skola tillämpas som vid upprättande av nya planer, uttalar kommittén, att de av kommittén föreslagna bidragsreglerna böra tillämpas även i nu avsedda fall.

Kommittén har föreslagit, att statsbidrag skall kunna utgå för kostnad för byggnadsplan i stad och för kostnad för minskning av för stora byggnadsplaneområden.

Departementschefen har i denna del anfört följande.

Såsom jag inledningsvis erinrat har i en särskild proposition denna dag förslag framlagts om viss ändring i 111 § byggnadslagen. Enligt detta lagförslag skall kostnaden för upprättande eller ändring av byggnadsplan gäldas av kommunen, i den mån ej bidrag enligt vad särskilt må vara stadgat utgår av statsmedel; dock skall markägare, därest planen för honom medför avsevärd nytta, vara skyldig att gälda så stor del av kostnaden som svarar mot hans del av planområdets areal. I vissa undantagsfall kan markägarens andel jämkas. Vid tillämpning av dessa bestämmelser skulle statsbidraget komma enbart kommunen till godo.

Enligt stadsplaneutredningens av statsmakterna vid behandlingen av förslaget till byggnadslag biträdda uttalande borde statsbidrag till upprättande av byggnadsplan utgå dels i de fall då staten hade direkt nytta av planen, exempelvis genom att i planen reserverats mark för allmän väg, dels ock då någon markägares börda framstode som särskilt betungande. Genomföres förenämnda lagändring kommer frågan om statsbidrag till enskild markägare att sakna aktualitet. Vad angår det av stadsplaneutredningen

föreslagna, till vissa särskilda statliga intressen knutna bidraget torde, såsom kommittén för stadsplaneväsendets omorganisation påvisat, ett på dessa grunder konstruerat bidragssystem komma att visa sig både tidsödande och besvärligt att tillämpa, eftersom en sådan bidragsform uppenbarligen förutsätter att en i och för sig vansklig värdering av statens intresse måste göras för varje särskild byggnadsplan. För övrigt vill jag i detta sammanhang framhålla, att den reglering av tätbebyggelse, som påkallas med hänsyn till det allmänna vägnätet, visserligen ofta är en angelägenhet av stor betydelse för staten såsom väghållare men att man också kan se denna fråga ur en annan synpunkt. Det kan sålunda ifrågasättas huruvida icke de samhällen, vilka ha eller skulle få tillgång till allmän väg, måste anses ha så stort intresse i frågan, att de skäligen böra medverka till att samhällets bebyggelseplanering utan kostnad för väghållaren ordnas på sådant sätt att vägen icke får ett i förhållande till bebyggelsen olämpligt läge. Med hänsyn till vad här anförts anser jag avgörande skäl föreligga att fråga de av stadsplaneutredningen angivna grunderna för statsbidrag till byggnadsplaner.

Kommittén för stadsplaneväsendets omorganisation har med en huvudsakligen helt annan motivering lagt fram förslag till ett statsbidragssystem på förevarande område. Kommittén anser att statsbidragets syfte bör vara att stimulera upprättandet av byggnadsplaner. I den mån behovet av sådan ekonomisk stimulans anses bottna i bristande intresse eller förståelse för bebyggelseplaneringens betydelse från kommunernas sida, kan jag icke biträda kommitténs förslag, enär en sådan motivering enligt min mening strider mot den kommunala självstyrelsens principer. Däremot kan jag ansluta mig till tankegången att plankostnaderna för kommuner med mindre ekonomisk bärkraft kunna bli i viss mån betungande och att statsbidrag ur denna synpunkt kan vara motiverat. I likhet med kommittén anser jag, att bidraget härvid bör utgå enligt vissa på förhand fixerade, lätt tillämpbara normer och att det bör differentieras efter kommunernas ekonomiska bärkraft. Med dessa utgångspunkter har jag icke funnit anledning till erinran mot den av kommittén föreslagna bidragsskalan, som innebär att bidrag skulle utgå med lägst 20 och högst 50 % av planutgifterna, sedan på s. k. markexploatör belöpande kostnadsandel frånräknats, samt att kommuner med ett skatteunderlag av mer än 20 skatte kronor per inneväånare skulle undantagas från rätt till bidrag. Länsstyrelsen i Jönköpings län har föreslagit, att bidragsberäkningen skulle ske med utgångspunkt från medeltalet av antalet skatte kronor per inneväånare under en femårsperiod. För min del har jag icke funnit tillräckliga skäl föreligga att fråga kommitténs förslag i denna del, enligt vilket det aktuella skatteunderlaget skulle vara avgörande för bidragets storlek.

Såsom bland andra länsstyrelsen i Kronobergs län påpekat torde landskommunernas ekonomiska bärkraft komma att genomsnittligt sett förstärkas efter genomförande av den nya kommunindelningen. Med hänsyn härtill synes en omprövning av bidragssystemet böra ske så snart verkningarna av kommunindelningsreformen kunna överblickas.

Ändring av byggnadsplan torde i statsbidragshänseende böra jämföras med upprättande av byggnadsplan. Kommitténs förslag om införande av särskilda, mera förmånliga bidragsregler i fråga om kostnaderna för sådan ändring av byggnadsplan som innebär minskning av för stort planområde anser jag mig icke böra tillstyrka. Vad särskilt angår kommunernas delaktighet i dylika kostnader vill jag understryka att det bör ligga i kom-

munernas intresse att få till stånd erforderlig begränsning av planområdena, enär förutsättningarna att inom rimlig tid och för skäligen kostnader realisera byggnadsplanerna härigenom betydligt ökas. Beträffande kommitténs uttalanden om hänsynstagande till de enskilda markägarna torde jag kunna begränsa mig till att hänvisa till att frågan i denna del icke behöver närmare diskuteras, därest den föreslagna ändringen i 111 § byggnadslagen genomföres. Jag förordar alltså, att statsbidrag till kostnaderna för minskning av byggnadsplaneområde skall utgå enligt samma regler som bidrag till upprättande av byggnadsplan.

Kommittén har föreslagit att statsbidrag skulle kunna utgå till kostnaderna för upprättande eller ändring av byggnadsplan i stad eller stadsliknande samhälle enligt samma grunder som för landskommun, dock att städer och samhällen med mer än 10 000 innevånare skulle undantagas från rätt till bidrag. Med anledning härav får jag framhålla följande. De i 76 § byggnadslagen meddelade föreskrifterna om tillämpning av byggnadsplaneinstitutet i stad ha karaktären av undantagsbestämmelser; normalt skall detaljplaneringen inom stad ske genom stadsplan. För att möjliggöra en ökad kontroll över att byggnadsplaneinstitutet icke användes i fall då stadsplan rätteligen bör komma i fråga har i byggnadslagen föreskrivits, att prövningen av hithörande frågor skall ankomma på Kungl. Maj:t. Eftersom medgivande att upprätta byggnadsplan i stad sålunda kan innebära en förmån för staden genom att den på detta sätt undgår den mera betungande skyldigheten att upprätta stadsplan, följer härav att det i sådana fall icke finnes anledning att lämna bidrag av statsmedel. Med hänsyn härtill och då finansieringen av de jämförelsevis ringa kostnader varom här är fråga i allmänhet icke torde behöva bereda några större svårigheter för stadssamhällena med deras större ekonomiska resurser, anser jag mig ej böra tillstyrka förslaget om införande av statsbidrag till städer och stadsliknande samhällen för upprättande och ändring av byggnadsplan.

Vid bifall till här och i det följande framlagda förslag om statsbidrag till plankostnader torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet. Dessa böra träda i kraft den 1 juli 1948. Bidrag synes emellertid böra utgå även till kostnaderna för sådana byggnadsplaner som fastställts under första hälften av år 1948, oavsett om fördelningen av kostnaderna skett före eller efter tidpunkten för bidragsbestämmeisernas ikraftträdande. Beträffande byggnadsplan, som fastställts efter ingången av år 1948 men före ikraftträdandet av den föreslagna ändringen i 111 § byggnadslagen, torde härvid böra gälla att statsbidrag må kunna, med tillämpning av de för bidrag till kommunerna förordade principerna, utgå jämväl till ägare av mark som ingår i byggnadsplanen, dock ej till sådan markägare som enligt nyssnämnda paragraf i dess ändrade lydelse fortfarande skulle vara skyldig att deltaga i plankostnaden.

Genomförande av byggnadsplaner. Kommittén föreslår, att länsstyrelsen må på ansökan av vägförening kunna bevilja bidrag av statsmedel till föreningen för sådan ersättning som föreningen kan få utgiva enligt 116 § byggnadslagen, varvid bidraget avses skola bestämmas enligt samma grunder som gälla för byggnadsbidrag till enskild väg. Detta uppgår numera till i regel högst 60 % av kostnadsbeloppet.

Till anläggande av enskild väg utgår bidrag av statsmedel enligt 1943 års kungörelse, varvid hinder icke torde möta att i anläggningskostnaderna in-

räkna ersättning för markupplåtelse och annat intrång. Bidrag utgår även till underhållet. Vad gäller andra allmänna platser än vägar saknas emellertid f. n. möjlighet för en vägförening, som enligt byggnadslagen skall handha även sådana platser, att erhålla statsbidrag för anläggning och underhåll. Kommittén förordar att bidrag må lämnas härtill enligt samma grunder som gälla för enskild väg.

Här ifrågakarande bidrag böra enligt kommitténs mening bestridas från anslaget Bidrag till vissa plankostnader m. m.

Departementschefen har för egen del uttalat följande.

Stadsplaneutredningens och organisationskommitténs förslag att länsstyrelse skall på ansökan av vägförening kunna bevilja bidrag av statsmedel till föreningen till kostnaderna för sådan ersättning, som föreningen kan få utgiva enligt 116 § byggnadslagen eller för markupplåtelse och annat intrång, då mark tages i anspråk för annan i byggnadsplan utlagd allmän plats än väg, har icke givit mig anledning till erinran. Dyligt bidrag bör utgå med högst 60 % av ersättningens belopp. I fråga om ersättning enligt 116 § byggnadslagen bör dock bidrag utgivas endast under förutsättning att ersättningen måste anses vara för vägföreningens medlemmar synnerligen betungande.

Vad angår frågan om kostnaderna för iordningställande och underhåll av annan i byggnadsplan ingående allmän plats än väg kan jag icke dela kommittéernas uppfattning att anledning skulle föreligga att lämna bidrag av statsmedel för sådant ändamål. Skötseln av dylika allmänna platser är en uppgift av betydelse huvudsakligen för trevnaden inom vederbörande samhälle och har enligt min mening icke något samband med statens funktioner på vägväsendets och bebyggelseplaneringens område.

Upprättande och ändring av stadsplaner på landet. Till upprättande och ändring av stadsplan i stad har aldrig utgått statsbidrag. Genom den nya byggnadslagen har införts möjlighet även för landskommun att för visst område få upprätta stadsplan. *Kommittén* anser det angeläget, att staten söker stimulera upprättandet av stadsplaner på landet, och föreslår därför, att statsbidrag, beräknat enligt samma grunder som föreslagits för nya byggnadsplaner, må kunna utgå för sådant ändamål. Kommittén påpekar, att markägarna icke äga skyldighet att bidraga, när det gäller stadsplan, varför statsbidraget i sin helhet skulle komma kommunen till godo.

Departementschefen har icke funnit tillräckliga skäl föreligga att införa statsbidrag på förevarande område.

Upprättande och ändring av generalplaner. Beträffande kostnaderna för upprättande av generalplan i stad utsäges ingenting i byggnadslagen. Angående generalplan på landet stadgas i 98 § byggnadslagen, att då generalplan upprättas genom länsstyrelsens försorg, kostnaden skall gäldas av kommunen, i den mån bidrag ej enligt vad särskilt må vara stadgat utgår av statsmedel. Detsamma skall gälla vid ändring av generalplan.

Kommittén föreslår, att såväl städer som landskommuner få göra ansökan hos Kungl. Maj:t om statsbidrag till upprättande och revidering av generalplaner.

Beträffande beräkningen av statsbidraget framhåller kommittén, att någon fast norm för bidragets storlek ej torde kunna uppställas med hänsyn till generalplanernas skiftande karaktär och svårighetsgrad. Bidrag bör dock icke utgå till planer av enkel beskaffenhet och liten omfattning. Kommunen bör som regel förutsättas täcka minst 50 % av kostnaderna. Statsbidraget bör beviljas på förhand men icke utbetalas förrän planen är färdigställd. Om den vid granskning befinnes icke uppfylla skäligen fordringar, bör statsbidraget innehållas. Statsbidrag till genomförandet av fastställd generalplan anses icke böra utgå.

Departementschefen har anfört följande i fråga om förevarande avsnitt.

Medan det på landet är länsstyrelserna som i första hand ansvara för att erforderliga åtgärder vidtagas i fråga om bebyggelseplaneringen, är detta för städernas och de stadsliknande samhällenas vidkommande främst en kommunal uppgift. Med hänsyn härtill förefaller det mig naturligt att stads- och samhällena böra, utan ekonomisk medverkan från statens sida, också svara för planeringskostnaderna, vilket ju för övrigt är en princip som sedan gammalt ägt tillämpning i fråga om kostnaderna för upprättande och ändring av stadsplan. Vad beträffar den nu föreliggande frågan må vidare framhållas att — såsom vissa av remissmyndigheterna också påpekat — ett statsbidrag knappast heller kan vara motiverat ur den synpunkten att plan- och kostnaderna skulle kunna bli betungande för stads- och samhällena i förhållande till deras ekonomiska bärkraft. På grund av det anförda anser jag, i likhet med stadsplaneutredningen, att statsbidrag till upprättande eller ändring av generalplan i stad eller stadsliknande samhälle icke bör utgå.

Vad angår landskommunerna är jag beredd att tillstyrka, att sådana kommuner må, efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, kunna erhålla bidrag till upprättande eller ändring av generalplan med högst 50 % av kostnaden. Från bidrag böra emellertid i allmänhet undantagas sådana generalplaner, vilka icke äro avsedda att fastställas eller äro av enkel beskaffenhet och liten omfattning. Bidragets storlek bör bestämmas med hänsynstagande till vederbörande kommuns ekonomiska bärkraft på liknande sätt som föreslagits i fråga om byggnadsplan.

Anslagsberäkning. I denna del har *departementschefen* uttalat följande.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle det ankomma på länsstyrelsen att handlägga bidragsärendena i fråga om byggnadsplaner. Stora svårigheter föreligga åtminstone för närvarande att med någon större grad av säkerhet uppskatta medelsbehoven på detta område, vilket sammanhänger bl. a. därmed att erfarenhet ännu icke vunnits om den nya lagstiftningens verkningar. Vad som erbjuder svårigheter är icke blott att beräkna det erforderliga totalbeloppet för landet utan även att fördela detta belopp mellan de olika länsstyrelserna, så att var och en av dem får just så mycket medel till sitt förfogande som täcker behovet under budgetåret. Med hänsyn härtill och då det föreslagna bidragssystemet är avsett att fungera i enlighet med vissa generella normer baserade på bestämda objektiva förutsättningar, synes bidragsbeviljandet icke böra ställas i beroende av en av statsmakterna på förhand för budgetåret fastställd anslagsram. Jag vill alltså föreslå, att de medel som avses för bidrag till byggnadsplaner anvisas under ett anslag av förslagsanslags karaktär och att detta anslag därvid ställas till länsstyrelsernas förfogande utan någon maximering. För

bidrag till general- och regionplaner torde däremot böra anvisas ett reservationsanslag. Mitt förslag innebär sålunda att det nuvarande reservationsanslaget till Bidrag till vissa plankostnader m. m. ersättes med ett förslagsanslag, benämnt Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m., samt ett reservationsanslag med benämningen Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner.

Organisationskommittén har beräknat medelsbehovet för bidrag till upprättande, ändring och genomförande av byggnadsplaner till sammanlagt 130 000 kronor.

Vid behandlingen av kommitténs förslag till bidragsgrunder har jag förordat de avvikelserna från förslaget att bidrag icke skulle utgå till planlägningsarbetet i städer och stadsliknande samhällen och ej heller till genomförande av byggnadsplan i vad avser iordningställande och underhåll av annan i sådan plan ingående allmän plats än väg. Jag har därjämte avstyrkt kommitténs förslag att bidrag till revidering av äldre byggnadsplaner skulle utgå enligt en förmånligare skala än vad som avses gälla beträffande annan ändring av byggnadsplan. Vid beaktande av dessa ändrade förutsättningar för anslagsberäkningen borde den av kommittén föreslagna medelsanvisningen rätteligen kunna minskas något. Hänsyn torde också böra tagas till det förhållandet att den rådande bristen på kompetenta planförfattare lär komma att åtminstone under de närmaste åren väsentligt hämma planlägningsarbetets utveckling. Å andra sidan må framhållas, att de genomsnittskostnader för planarbetet varmed kommittén räknat äro grundade på det löneläge som rådde för statstjänstemännen före löneregleringen den 1 juli 1947 och således torde vara något för låga i förhållande till den numera rådande kostnadsnivån. Vid övervägande av dessa omständigheter har jag stannat vid att föreslå att för bidrag till upprättande, ändring och genomförande av byggnadsplaner för nästa budgetår beräknas ett belopp av 100 000 kronor.

Vad angår generalplanarbetet får jag erinra om att jag i motsats till kommittén funnit bidrag icke böra utgå till städer och stadsliknande samhällen för sådant ändamål. Jag vill därjämte framhålla att den förut omnämnda bristen på fackmän ger anledning att även på detta område räkna med vissa temporära svårigheter för planeringsverksamheten och en därav betingad begränsning av medelsbehovet. Med hänsyn till vad sålunda anförts och då för regionplaneringen icke torde krävas högre belopp än det som anvisats för innevarande budgetår, har jag ansett mig böra föreslå, att medelsanvisningen för nästa budgetår till bidrag till generalplaner och regionplaner begränsas till 175 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut om överflyttning till det nya reservationsanslaget av vid utgången av budgetåret 1947/48 eventuellt kvarstående medel å anslaget Bidrag till vissa plankostnader m. m.

Utskottet. Det i propositionen nr 226 framlagda förslaget till lag om ändrad lydelse av 111 § byggnadslagen har numera varit föremål för riksdagens prövning. Förslaget, som avser att åstadkomma förenklade regler för fördelning av kostnaden för upprättande eller ändring av byggnadsplan, innebär att kostnaden skall gäldas av vederbörande kommun, i den mån ej bidrag utgår av statsmedel. Markägare, som har avsevärd nytta av planen, skall dock vara skyldig att delta i kostnaden. De nya bestämmelserna förutsätts i propositionen skola tillämpas endast i de fall då bygg-

nadsplan fastställts efter ikraftträdandet av bestämmelserna. Lagförslaget har antagits av riksdagen (skrivelse nr 275), som emellertid med bifall till en i ämnet väckt motion därvid kompletterat förslaget med den bestämmelsen att lagen skall äga tillämpning jämväl beträffande före ikraftträdandet enligt byggnadslagen fastställd byggnadsplan, därest beslut om kostnaden icke meddelats före ikraftträdandet, dock att i dylikt fall markägare icke må åläggas att bidra till kostnaden med större andel än som skolat påföras honom vid tillämpning av äldre lag.

I nu förevarande proposition har framlagts förslag i fråga om de grunder, efter vilka statsbidrag skall utgå vid upprättande eller ändring av byggnadsplaner. Enligt de nya bestämmelserna i byggnadslagen kan statsbidrag icke längre utgå till markägare. För kommunernas del åter förordas, att statsbidrag skall kunna utgå endast till landskommun med mindre ekonomisk bärkraft. De föreslagna grunderna — enligt vilka statsbidrag skola utgå med lägst 20 och högst 50 procent av planutgifterna, sedan på s. k. markexploatör belöpande kostnadsdel frånräknats, och differentieras under hänsynstagande till kommunernas skatteunderlag, därvid kommuner med ett skatteunderlag av mer än 20 skattekrönor per invånare undantagas från bidrag — ha icke föranlett erinran från utskottets sida. Vad departementschefen i övrigt i förevarande sammanhang anfört och förordat tillstyrkes av utskottet med den modifikation som må betingas av riksdagens förberörda beslut rörande tillämpningen av 111 § byggnadslagen, i dess nya lydelse, beträffande före lagändringens ikraftträdande fastställda byggnadsplaner.

Utskottet tillstyrker i propositionen framlagt förslag att bidrag av statsmedel — högst 60 procent — i visst fall skall kunna utgå till vägföreningskostnader för genomförande av byggnadsplan, ävensom att landskommunerna skola, efter prövning i varje särskilt fall, kunna erhålla bidrag — högst 50 procent — till upprättande eller ändring av generalplan.

Departementschefens förslag beträffande anvisande av medel till ifrågasvarande bidragsverksamhet har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1948/49 under sjätte huvudtiteln anvisa

a) till *Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.* ett förslagsanslag av 100 000 kronor;

b) till *Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner* ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

Stockholm den 15 juni 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 183.